

Wellant-voorzitter Bernard Fransen pleit voor een niet meer vrijblijvende vorm van samenwerken

‘We moeten elkaar de bal toespelen’

Bernard Fransen: "GOAL! koerst te weinig op een versterking van onze politiek-bestuurlijke positie"

De intentie van het project GOAL! is prima. Toch is Benard Fransen, voorzitter College van Bestuur van Wellantcollege, nog niet geheel tevreden over de resultaten tot nu toe. Het aoc-onderwijs verkeert in een zeer afhankelijke positie. Om daarin verandering te brengen, moeten de gezamenlijke aoc's politiek-bestuurlijk veel steviger gaan opereren. "Men realiseert zich onvoldoende dat het groen onderwijs steeds 'aan de laatste mem hangt'. Dat is jammer voor dit prachtige onderwijs, want straks hebben we zelf de regie niet meer."

“**A**ls je een tijdje buiten dit onderwijs hebt geopereerd, kijk je anders tegen de zaken aan.” Fransen, voorheen directeur Stoas Agrarische Pedagogische Hogeschool, was vijf jaar faculteitsvoorzitter van de Educatieve Faculteit van de Utrechtse Hogeschool voordat hij drie jaar geleden CvB-voorzitter van Wellantcollege werd. Wat valt hem op? De kleinschalige aoc's opereren nog steeds vrij autonoom binnen hun eigen regio. De bestuurders staan weliswaar op goede voet met elkaar, maar als het erop aankomt zijn ze elkaars concurrenten. “Die focus op de eigen instelling verhuult vaak het zicht op de werkelijkheid.” Namelijk dat er een enorme clustering van scholengemeenschappen plaatsvindt. Ook het vmbo, trekt steeds meer richting roc's of grote scholengemeenschappen. Als dan de bovenkant van het mbo zich ook nog richting hbo ontwikkelt, dan is het toch zaak daar een slimme en gezamenlijke groene strategie tegenover te stellen, zo vindt hij. “Onderschat niet de eigen dynamiek en invloed die deze grote clusters krijgen, ja feitelijk al hebben”, waarschuwt Fransen. “Ze zijn veel proactiever in hun beleid en zitten op de eerste rij bij de verdeling van de middelen en politieke beïnvloeding. Bovendien kunnen ze snel op de marktvraag inspelen. Kleine instellingen kunnen daar niet meer tegenop. Vergelijk het met de supermarkten versus de bakker en kruidenier op de hoek. Aoc's lopen daar voortdurend achteraan en dat is geen aantrekkelijke positie.”

Eigen kracht

Kijk eens naar het vmbo-groen. Een succesformule als je de groei in ogenschouw neemt, maar de belangenbehartiging voor dit deel van het aoc-onderwijs vindt nergens effectief plaats. “Het betekent bijvoorbeeld dat we de gemengde leerweg voor ons vmbo-onderwijs nog steeds moeten bevechten. Dat is toch van de zotte.” Het beruchte 'schot in de Web' is hetzelfde verhaal, aldus de aoc-bestuurder. Roc's mogen opleidingen uit alle kwalificatiestructuren verzorgen, dus inclusief die voor Landbouw en

Natuurlijke omgeving, en aoc's mogen niet buiten dat domein treden. Volgens Fransen is dat toentertijd waarschijnlijk zo geregeld omdat het groene onderwijs door een ander ministerie werd bekostigd via het inslagbeleid. Het resultaat is dat we nu op een eiland zitten. Kijk maar naar de ontwikkelingen in de samenleving”, vervolgt Fransen. Je ziet een verschuiving optreden van de primaire en secundaire sector naar de tertiaire en kwartaire sector. Dienstverlening, handhaving, kwaliteitszorg, ketenbeheersing... Een ontwikkeling die nu al zijn weerslag zal krijgen in de nieuwe kwalificatiestructuur voor het mbo. Als groene scholen daar op in willen spelen, moeten ze in een veel breder terrein gerelateerd aan groen kunnen opereren, is de overtuiging van de Wellant-bestuurder. “Er zijn nu al voorbeelden van aoc-opleidingen die strikt genomen over de domeinen heen gaan en die de aoc's nodig hebben om te kunnen overleven. Op het moment dat een aoc door de externe ontwikkelingen genoodzaakt is een alliantie aan te gaan met zo'n grote roc-partner, zit je feitelijk in een afhankelijke positie. Degene die alles

mag, regeert.” Handhaven van het Schot in de Web is volgens Fransen dan ook niet de goede weg. “Van muren bouwen wordt het groene onderwijs niet beter. Ga uit van de eigen kracht van dit onderwijs.”

Zelf initiatief nemen

“Die problematiek was de oorspronkelijke insteek van de discussie in GOAL!”, aldus Fransen. Terugkijkend op wat tot nu toe binnen het project gedaan is, stelt hij vast dat een aantal zaken in het aoc-onderwijs beslist beter loopt, maar dat desondanks politiek-bestuurlijk te weinig wordt binnengehaald. De toch nog protectionistische opstelling van de aoc's blokkeert feitelijk een gelijkwaardige positie. En ook de samenwerking met de BVE Raad biedt in dat opzicht nog niet echt voordelen. “Jammer,” aldus Fransen, “want daar vindt intensief vooroverleg plaats over wet- en regelgeving en bekostiging.” Als je daar niet bij zit, beland je volgens hem in de 'volgerskaravaan'. En daar hoort dit onderwijs absoluut niet thuis. Op het moment dat je bekostigd wordt naar analogie →

Vertrek

Dit interview vond plaats op 26 mei 2004. Net voor het gereedmaken van deze editie werd bekend dat Bernard Fransen positief gereageerd heeft op het verzoek om CvB-voorzitter te worden van het ROC Midden Nederland (30.000 deelnemers, 60 vestigingen) dat recent ontstaan is uit de fusie tussen ROC Utrecht en ROC De Amerlanders. Is er een relatie tussen je opvattingen in dit interview en je overstap naar een roc? “Dat alles heeft er niets mee te maken”, verzekert Fransen. “Ik zou graag nog een aantal jaren bij Wellant willen blijven werken. We zijn daar fantastische dingen aan het doen met fantastische mensen die allemaal willen werken om het beter te doen. Nee, het heeft te maken met mijn opvatting dat je als voorzitter niet te lang op een plek moet blijven zitten. Als de zaak goed draait en niet omvalt als je weggaat, wordt het tijd ook de kans te geven aan een ander. Ook vanuit de overtuiging dat er over het algemeen teveel leidinggevenden en bestuurders rondlopen. In de beginfase van een organisatie is dat zelfs nodig, maar het streven is dat je jezelf overbodig moet maken. Wellant beweegt de goede kant op. De koers en de kaders en de ontwikkelingen die op alle niveaus zijn ingezet met de juiste mensen op de juiste plekken doen mij met een gerust hart vertrekken. Om Wellant kan niemand meer heen.”

die elders wordt gemaakt, loop je alleen maar achter de feiten aan. “Kortom, de aoc’s zullen zelf het initiatief moeten nemen om daar iets aan te doen.”

Het recente streven van het Ministerie van LNV om tot krachtenbundeling te

hierboven uit moeten tillen en het ook het debat met DWK hierover moeten aangaan. “Ze hoeven zich echt niet ongerust te maken over hun bestaansrecht. 12.000 Studenten hoger onderwijs als je de WUR meerekent, 25.000 mbo-leerlingen en 40.000 vmbo-leer-

ken met elkaar, maak duidelijke afspraken en leef die na.” In GOAL! zie je volgens hem al hele kleine stapjes in die richting, maar er wordt nog teveel energie gestopt in een projectmatige aanpak. Op zich goed om concrete resultaten te boeken, maar de noodzakelijke aandacht voor het bestuurlijk-politieke traject raakt er teveel door op de achtergrond.

Een eerste model zou kunnen zijn: vier grote regio-aoc’s in Nederland die ieder voor zich kleinschalige vestigingen hebben. De vier aoc’s zouden zich dan moeten verenigen in een federatie of holding. Je opereert dan in de overleggremia en binnen de instellingen niet meer vrijblijvend maar speelt elkaar de bal toe. Krachtenbundeling ‘achter het loket’ van de instellingen. Dat bestuurders huiverig zijn in een dergelijke opzet autonomie in te leveren, vindt Fransen begrijpelijk. “Men is bang voor centrale sturing. Maar dat is ook niet de bedoeling. Het gaat erom dat we als groep bestuurlijk-politiek dusdanig kunnen opereren dat niemand om ons heen kan en dat we als ‘groene’ roc’s een gelijkwaardige positie verwerven. “Ik hoop dat de noodzaak daartoe onderkend wordt en dat GOAL! daar steviger op gaat koersen.” ∞

Pieter Boetzkes

‘De samenwerking tussen de groene onderwijsinstellingen afdwingen door middel van sturing met bovennormatief geld. ‘Oud denken’ noem ik dat.’

komen sluit volgens Fransen hier goed bij aan. Alleen de manier waarop het departement dat wil is discutabel, zo vindt hij. “De LNV-Directie Wetenschap en Kennisoverdracht wil de samenwerking tussen de groene onderwijsinstellingen afdwingen door middel van sturing met bovennormatief geld. ‘Oud denken’ noem ik dat”, aldus Fransen. Het heeft naar zijn mening vooral ook te maken met de positie van LNV zelf en bewerkstelligt dat het groene onderwijs in een afhankelijk positie blijft zitten. “Het werkt ook niet”, betoogt Fransen. “Kijk maar naar het hao, dat is een goed voorbeeld.” Fransen vindt daarom dat de aoc’s zich

lingen. Daar kan niemand omheen.” Probleem is alleen dat deze leerlingen en studenten versnipperd zijn over 18 instellingen en meer dan 50 opleidingen. “Het groene onderwijs is daardoor geen speler die meedoet in beleidsontwikkeling en verdelen van middelen.”

Regio-aoc’s

Daarom is het volgens Fransen zaak dat de aoc’s een eerste stap zetten door van de AOC Raad een echte branche-organisatie te maken. “Deel dezelfde codes en kwaliteitskeurmer-